

TAAALSTEUN IN DE REKENLES

- ▶ Anne van Buul
- ▶ 25 en 26 maart 2025

DE KEMPEL
HOOGESCHOOL VOOR LERAREN

VOOR WE BEGINNEN

Even voorstellen

Heb je vragen?

Stel ze aan het einde of na afloop

Deel je praktijkervaringen!

AGENDA

- ▼ **Taal bij rekenen**
- ▼ **Soorten taalsteun**
- ▼ **Oefenen met taalsteun plannen**

Doelen van deze workshop

- *Je weet waarom een taalrijke rekenles noodzakelijk is voor nieuwkomers;*
- *Je weet welke vormen van taalsteun je kunt toepassen in een rekenles;*
- *Je weet hoe je taalsteun in de rekenles kunt voorbereiden.*

SORU 17

Sevilen Dondurma Çeşidi

Çeşit	Çocuk Sayısı
Vanilyalı	
Çikolatalı	
Çilekli	
Limonlu	

 4 çocuğu göstermektedir.

Tabloda verilenlere göre kaç çocuk en sevdiği dondurma olarak vanilyalı dondurmayı seçmiştir?

Yanıt: _____

Lievelingssmaken voor ijsjes

Smaak	Aantal kinderen
Vanille	
Chocolade	
Aardbei	
Citroen	

 staat voor 4 kinderen

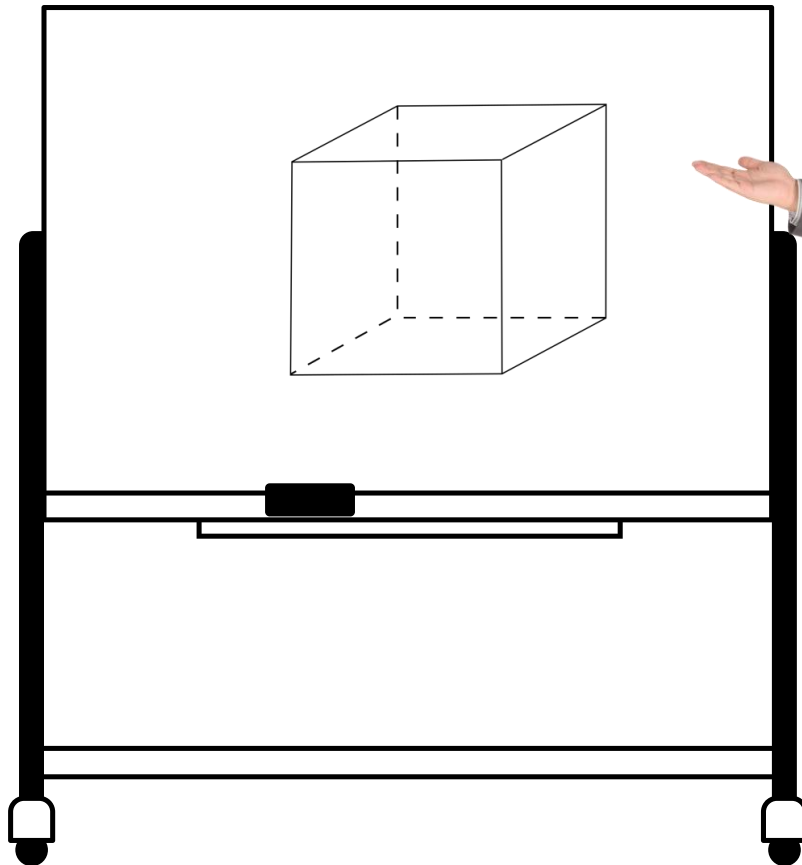
Hoeveel kinderen hebben vanille als lievelingssmaak?

Antwoord: _____

Maria, kun jij vertellen hoe je de inhoud van deze kubus berekent?

Ik... weet niet...

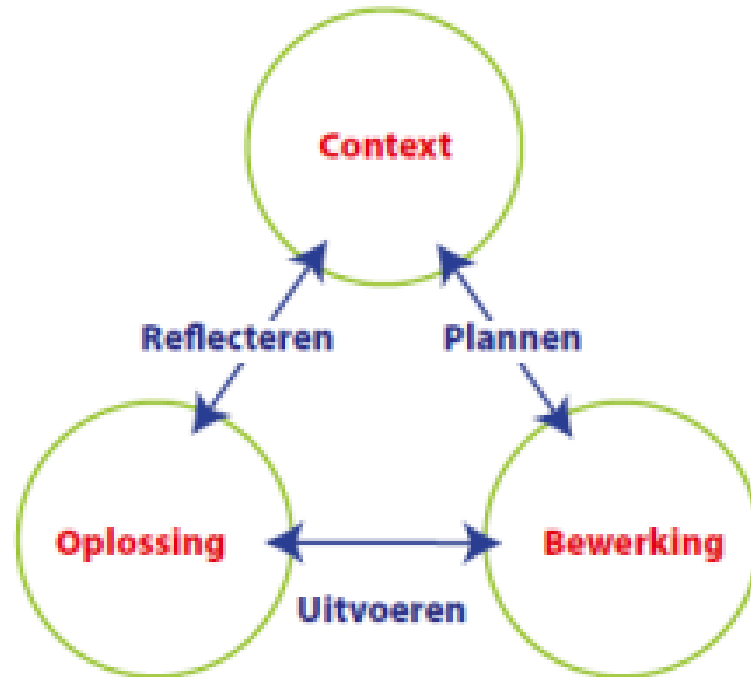
I know that I should measure the length, the width and the height, and then multiply the three measurements. But how do I say that in Dutch?

Wat kun je doen om Moises te helpen?

FUNCTIONELE GECIJFERDHEID EN PROBLEEMOPLOSSEND HANDELEN

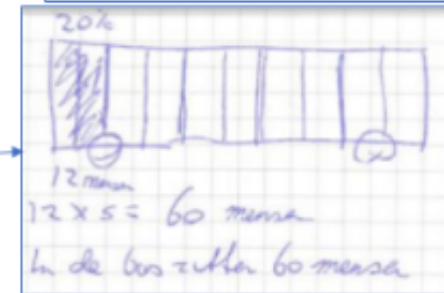
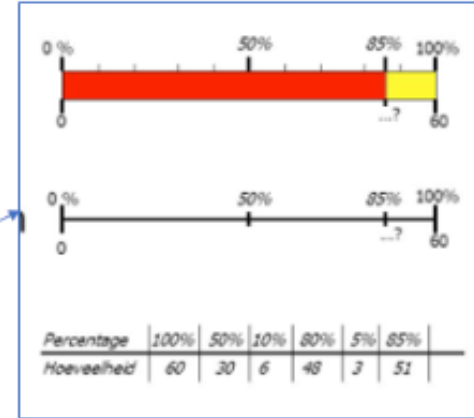

- 5 uur per week (inclusief instructie)
- in betekenisvolle contexten

Handelingsmodel rekenen

Mentaal handelen	Verwoorden / communiceren	Formeel handelen (formele bewerkingen uitvoeren)
		Voorstellen - abstract (representeren van de werkelijkheid aan de hand van denkmodellen)
		Voorstellen - concreet (representeren van objecten en werkelijkheidssituaties in concrete afbeeldingen)
		Informeel handelen in werkelijkheidssituaties (doen)

$75:15=$
 $20\% \text{ van } 28 =$

REKENLES

REKENTOETS

Contextrijk

Rijk taalgebruik

Instructie met taalsteun

Inhoudelijke doelen én taaldoelen

Kale sommen

Contextsommen zoveel mogelijk beperkt tot aangeleerde taal

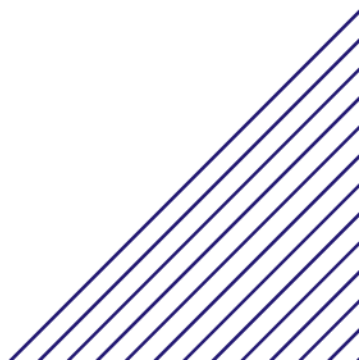
Eventueel gebruikmaking van thuishalen

Alternatieve toetsvormen, bv. rekengesprek

NIET VERARMEN MAAR VERRIJKEN

Taalgerichte rekenlessen:

- Zijn contextrijk
- Zijn interactief
- Bieden mogelijkheden voor taalsteun

VORMEN VAN TAAALSTEUN

Doelen

De taaldoelen voor je les formuleren

Interactie

Interactie bevorderen rond vakinhouden

Taalsteun plannen

Van tevoren taalsteun inbouwen in het lesmateriaal

Taalsteun in gesprek

Taalsteun geven in klasseninteractie

Meertaligheid benutten

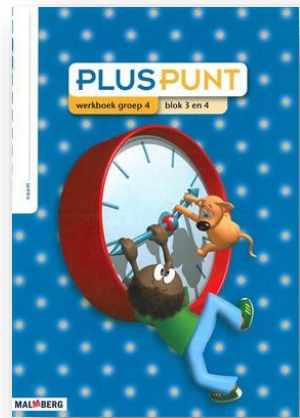
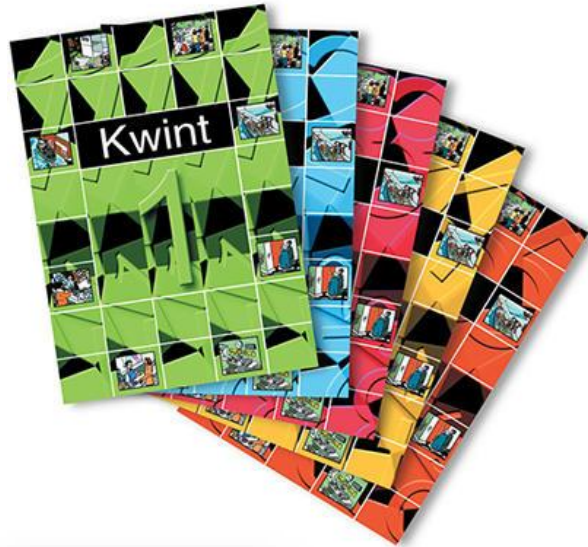
Functioneel meertalig werken inbouwen

GEEF ADAPTIEVE TAALSTEUN (SCAFFOLDING)

- **Geplande taalsteun:** talige hulpmiddelen zoals voorbeeldteksten, voorbeeldzinnen, schematische weergaves van de vaktaal, feedback, ICT-middelen
- **Interactieve taalsteun:** uitingen van leerlingen herformuleren, vaktermen aandragen
- **Meertalige taalsteun:** de thuistaal mogen gebruiken om nieuwe kennis te kunnen opdoen
- **Interactie bevorderen:** kinderen hun denkstappen laten verwoorden, laten overleggen over de opdracht

MATERIALEN REKENEN

Wissel uit: welke rekenmethode gebruik je?

En hoe bevalt die?

REKENKISTEN

Voorkennis Tellen van hoeveelheden t/m 20	
Doelen Leerlingen begrijpen hoeveelheidsbegrippen rondom ordenen Leerlingen kunnen hoeveelheidsbegrippen herhalen en actief toepassen	
Rekenwoorden Basis: <ul style="list-style-type: none">• Veel - weinig• Evenveel• Meer - minder• Het meest - het minst Uitbreiding: <ul style="list-style-type: none">• Het verschil• Heel veel - heel weinig• Te veel - te weinig• Groter dan - kleiner dan• Net zoveel als• Bijna evenveel als• Precies evenveel• Samen• Alles	Specifieke formuleringen <ul style="list-style-type: none">• Ik heb veel/weinig [voorwerpen] -Ik heb er veel/weinig• Wij hebben evenveel [voorwerpen] - wij hebben er evenveel.• Ik heb meer/minder [voorwerpen] – ik heb er meer/minder.• Waar zie je er meer/het meest?• Wie heeft er minder/het minst?
NT2-didactiek <ul style="list-style-type: none">• Visualiseer activiteiten met concrete materialen, handelingen, gebaren en afbeeldingen.• Zet bij elke activiteit in op de volgorde: luisteren, handelen, nazeggen, zelf zeggen. Voor beginners ligt de nadruk op luisteren en handelen.• Geef leerlingen de ruimte om non-verbaal te reageren, bijvoorbeeld door handelen, aanwijzen of uitbeelden.• 'Ondertitel' de handelingen van leerlingen met woorden en zinnen en paraphraseer de ideeën die zij inbrengen.• Maak gebruik van functioneel veeltalig leren. Laat leerlingen met elkaar overleggen in hun eigen taal en hen vervolgens uitleggen wat ze besproken hebben. Zo krijgen leerlingen de kans om goed gebruik te maken van hun eigen voorkennis, hun gedachten te ordenen en dan de vertaalslag te maken naar het Nederlands. Door die ruimte werk je én aan kennisontwikkeling én aan Nederlandse taalontwikkeling.	
Rekentaal <ul style="list-style-type: none">• Gebruik steeds dezelfde rekenwoorden en specifieke formuleringen. Bijvoorbeeld: <i>Waar zie je er meer? Wie heeft er het meest?</i>• Stimuleer gevorderde leerlingen om de rekenwoorden en specifieke formuleringen ook zelf hardop te gebruiken om de denkstappen te verwoorden. Vraag bijvoorbeeld <i>Hoe zeg je dit in rekentaal?</i>• Complimenteer leerlingen voor (pogingen) tot actief, correct gebruik van (reken)taal. Benoem de kwaliteit van de rekentaal van de leerling.	

GEPLANDE TAALSTEUN

Rekentaal

Plus
Samen tellen
Optellen
Bijtellen
En
Vermeerder
Som
Hoeveel is ... minder dan

Min
Aftrekken
Wegdoen
Verminder
Verschil
Hoeveel is ... meer dan

Maal
Keer
Vermenigvuldig
Het dubbel van ... (x2)
... voud
Product
... is de helft van... (:2)

Gedeeld door
Delen
... deel
De helft van ... (:2)
Quotiënt
... is het dubbel van... (:2)

GEPLANDE TAALSTEUN

vlakken

driehoek

Een driehoek bestaat uit drie lijnen.

vierkant

Een vierkant bestaat uit vier even lange lijnen.

rechthoek

Een rechthoek bestaat uit 2 lange en 2 korte lijnen.

cirkel

Een cirkel is een ronde vorm die even breed als lang is.

parallelogram

Dit is een rechthoek met 2 scherpe en 2 stompe hoeken.

trapezium

Een trapezium heeft een korte en een lange kant.

vlieger

Een vlieger heeft een scherpe en een botte punt.

vormen

kubus

Een kubus bestaat uit zes gelijke vierkanten.

balk

Een balk bestaat uit zes rechthoeken.

piramide

Een piramide heeft een vierkant ondervlak en een punt.

bol

Een bol is een compleet rond figuur.

kegel

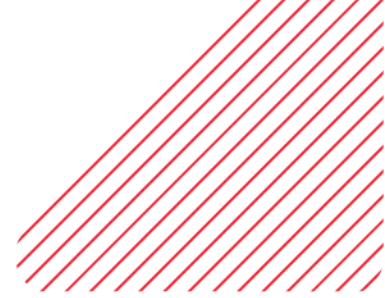
Een kegel heeft een rond ondervlak en een punt.

cilinder

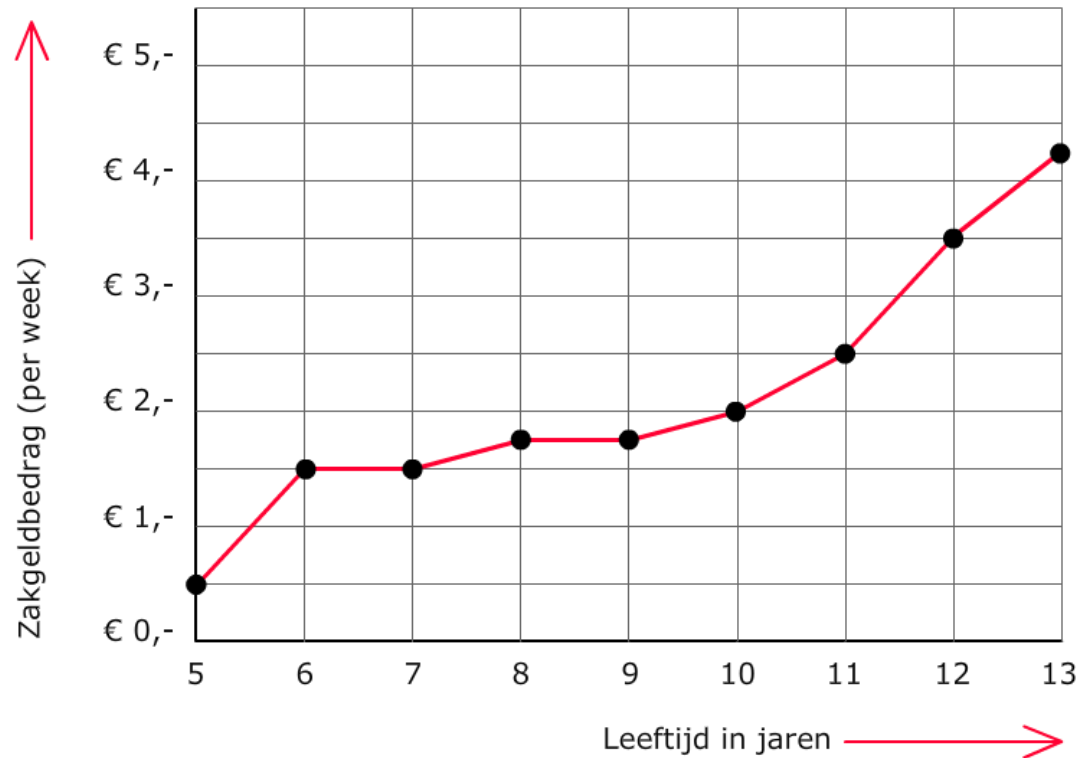
Een cilinder is rond van onder en van boven.

INTERACTIEVE TAALSTEUN

Gemiddeld zakgeldbedrag 2013

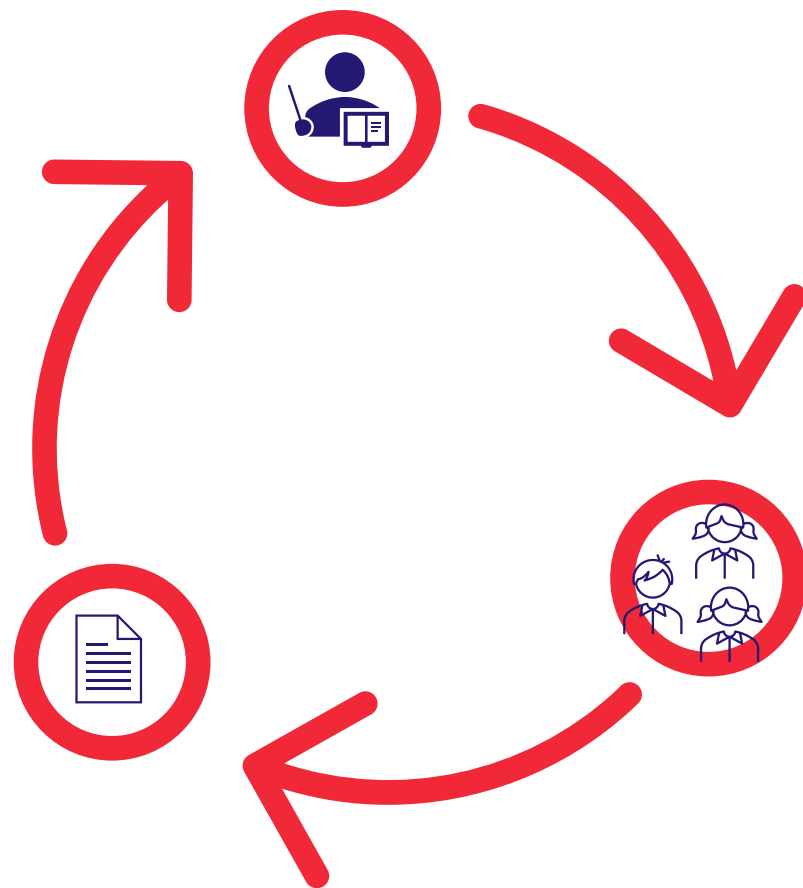
Onderzoek onder kinderen t/m 13 jaar

De grafiek stijgt eerst, dan blijft hij constant en dan stijgt hij weer.

INTERACTIE BEVORDEREN

Vormen herkennen en benoemen in gesprek (= interactie bevorderen)

Schrijf drie goede wiskundezinnen over de vormen in het gebouw

De boepel van de moskee
heeft een vorm van een bol.
De palen hebben een cilinderige
vorm.

c. Schrijf ook 3 goede zinnen over de vormen in dit gebouw:

Het raam van het gebouw heeft
een vorm van een cirkel. Aan
de bovenkant zie je een 3 hoek

De moskee heeft op het dak een
halve cirkel. Ze hebben palen
die een rechthoek hebben.

c. Schrijf ook 3 goede zinnen over de vormen in dit gebouw:

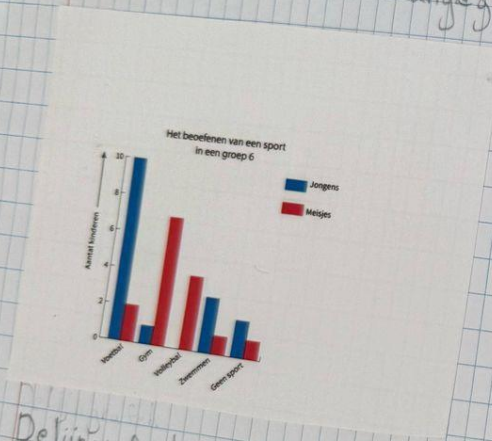

Dit gebouw heeft vele
soort vormen (cirkel). Aan
de bovenkant zit er een driehoek

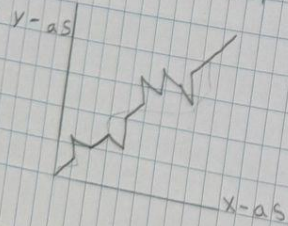
SCHRIFTELIJKE
TAALPRODUCTIE
BEVORDEREN

TAALPRODUCTIE BEVORDEREN

Stafdiagram: een diagram waarin met de lengte van staaf een waarde wordt aangegeven.

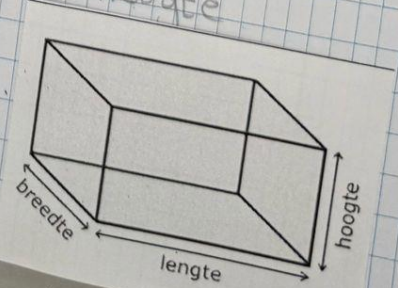
De lijngrafiek: een overzicht waarin informatie wordt geordend door middel van een lijn.

cirkeldiagram: een diagram waarin het totaal verdeeld is over categorieën in een cirkel

totaal is 100%
inhoud: hoeveel ergens in kan
inhoud = ~~lengte~~ breedte x hoogte

Denkroutines

Denkroutines zijn vaste routines die helpen om het leren in een gesprek zichtbaar te maken. Het zijn vragen, of een aantal stappen, die je inzet in de lessen om leerlingen te laten nadenken over een onderwerp.

Passende
gespreksvormen
bij rekenen

Denken – delen – uitwisselen: Leerlingen denken eerst individueel na over een vraag of probleem (Think), daarna overleggen ze met een partner (Pair), en tot slot delen ze hun bevindingen met de klas (Share).

‘Wat maakt dat je dat zegt?’

Eerst dacht ik, nu denk ik...

Hoe kun je deze som op een **andere manier** oplossen? Wie heeft een andere aanpak?

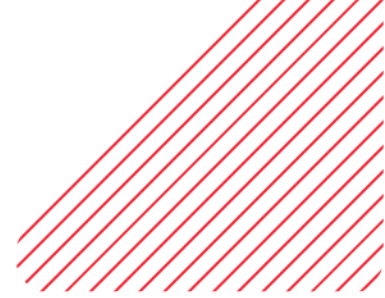
Passende
gespreksvormen
bij rekenen

Rekenrondes: De leerlingen werken in kleine groepjes. Elk groepslid vertelt om de beurt een stap in de oplossing van een rekensom of probleem.

Groepswerk: Leerlingen werken in kleine groepen aan een rekenprobleem en presenteren daarna hun bevindingen aan de rest van de klas.

Stellingenspel: Je presenteert stellingen die verband houden met de rekenles, en de leerlingen moeten het eens of oneens zijn met de stelling en hun reden uitleggen. Bijvoorbeeld: Alle delingen met 0 zijn niet mogelijk.

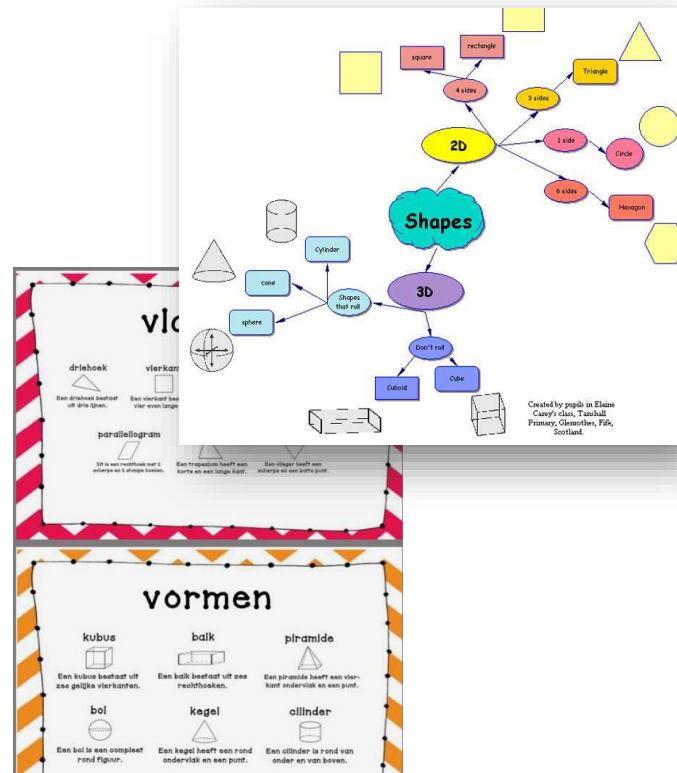
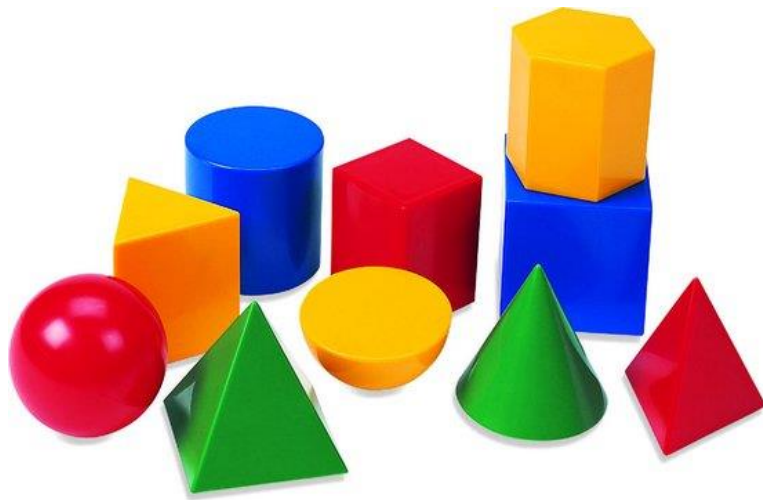
Wissel uit

Hoe vaak is er in jouw
rekenles ruimte voor
interactie?

En voor
schriftelijke
taaloefeningen?

VORMEN VAN TAALSTEUN COMBINEREN

Het gebouw heeft een ... vorm.

Het voorwerp heeft de vorm van een ...

De vorm van het gebouw is...

Rechthoekig
Bolvormig
Kubusachtig
Cilindervorm

1. Vormen en begrippen introduceren + mee laten spelen = interactieve taalsteun en interactie bevorderen

2. (Meertalige) geheugensteuntjes ophangen en/of concept map maken = gepland

3. Oefenen met gebruik van de begrippen met behulp van een spreekkader = gepland

MEERTALIGE TAALSTEUN

TERM	ALBANEES	NEDERLANDS
 HET CIJFER	<i>shifer</i>	symbool waarmee je een getal schrijft, we hebben 10 cijfers 0 -> 9
 HET GETAL	<i>numer</i>	nummer dat bestaat uit 1 of méér cijfers
 DE GETALLENLIJN	<i>boshti numerik</i>	lange streep met daarop getallen, links van 0 negatief en rechts van 0 positief
 DE GETALLENAS		is een getallenlijn, een lange streep met daarop getallen, links van 0 negatief en rechts van 0 positief
 DE WAARDE	<i>vlere</i>	de plaats van een cijfer in een getal bepaalt de waarde van dat cijfer
 SCHATTEN	<i>vleresim</i>	uitrekenen hoeveel iets ongeveer is
 AFRONDEN	<i>rumbullakos</i>	een mooi, rond getal ervan maken
 OPTELLEN	<i>mbledhje</i>	getallen bij elkaar tellen, je mag ook zeggen bijtellen, toevoegen, bij elkaar doen
 VERMEERDEREN	<i>shumezime</i>	groter maken door optellen, bijdoen, meer
 MEER	<i>me shume</i>	groter in aantal
 PLUS / ERBIJ / EN	<i>plus/atje/dhe</i>	een getal groter maken met een ander getal, je mag ook zeggen erbij, en
 DE SOM	<i>shuma</i>	wat je krijgt als je getallen bij elkaar hebt opgeteld, resultaat van een optelling
 SAMEN MET	<i>se bashku me</i>	bij elkaar, plus
 AFTREKKEN	<i>zbritje</i>	je maakt een getal kleiner door een getal van een ander af te halen, je mag ook zeggen verminderen, wegnemen, wegdoen
 VERWIJDEREN / WEGDOEN	<i>heqe</i>	wegnemen, weghalen, min
 VERMINDEREN	<i>zbritje</i>	kleiner maken door aftrekken, wegdoen, min

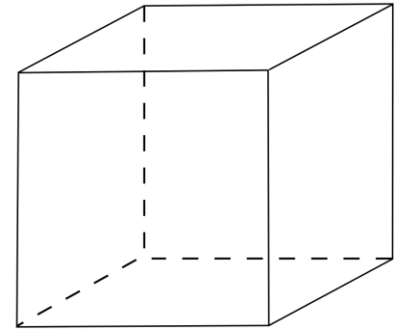
Waarom meertaligheid benutten?

Je wil...

- Zeker weten dat de leerstof binnenkomt bij de leerlingen
- Aansluiten op de voorkennis en het niveau van de leerling

Thuistalen benutten helpt leerlingen...

- Zich thuis voelen en erbij voelen horen
- Cognitieve ontwikkeling (praten en schrijven over rekenonderwerpen op hun niveau)
- De transfer maken van de thuistaal naar het Nederlands

MEERTALIGE TAAALSTEUN

Getallen in alle talen

Bron: Lianne Stolte, [Thuistalen inzetten in de rekenles – LOWAN](#)

Reken- begrippen in alle talen

OPTIËLEN

plus
totaal
som

erbij
meer
en

$+$

grieks
 $\lambda\alpha\iota$
ovr

optellen
السِّج

$2+2=4$

optellen
arti

plus
السِّج

plus
 $+$

plus
السِّج

optellen
arti

1000
 $+$
 1000
 2000

optellen
arti

$+$

Plus

Mas

AFTREKKEN

weghalen
over
verschil

eraf
min
minder
verminderen

$-$

atrekken
السِّج

minus

minus

minus

minus

minus

minus

minus

minus

$4-2=2$

atrekken
السِّج

Af-trekken
السِّج

Af-trekken
السِّج

minus

minus

minus

minus

minus

minus

minus

minus

DELEN

verdelen
groepjes
maken

de helft
breuk
quotiënt

\div

Delen
السِّج

delen
السِّج

$4:2=2$

dele
السِّج

dele
السِّج

Division

Division

$4:2=2$

dele
السِّج

dele
السِّج

dele
السِّج

dele
السِّج

dele
السِّج

dele
السِّج

dele
السِّج

dele
السِّج

VERMENIGVULDIGEN

maaltafel
maal

product
keer

verdubbelen

\times

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Vermenigvuldigen
السِّج

Gebruik vertaalmachines

Google Translate

Google Lens

Word Online

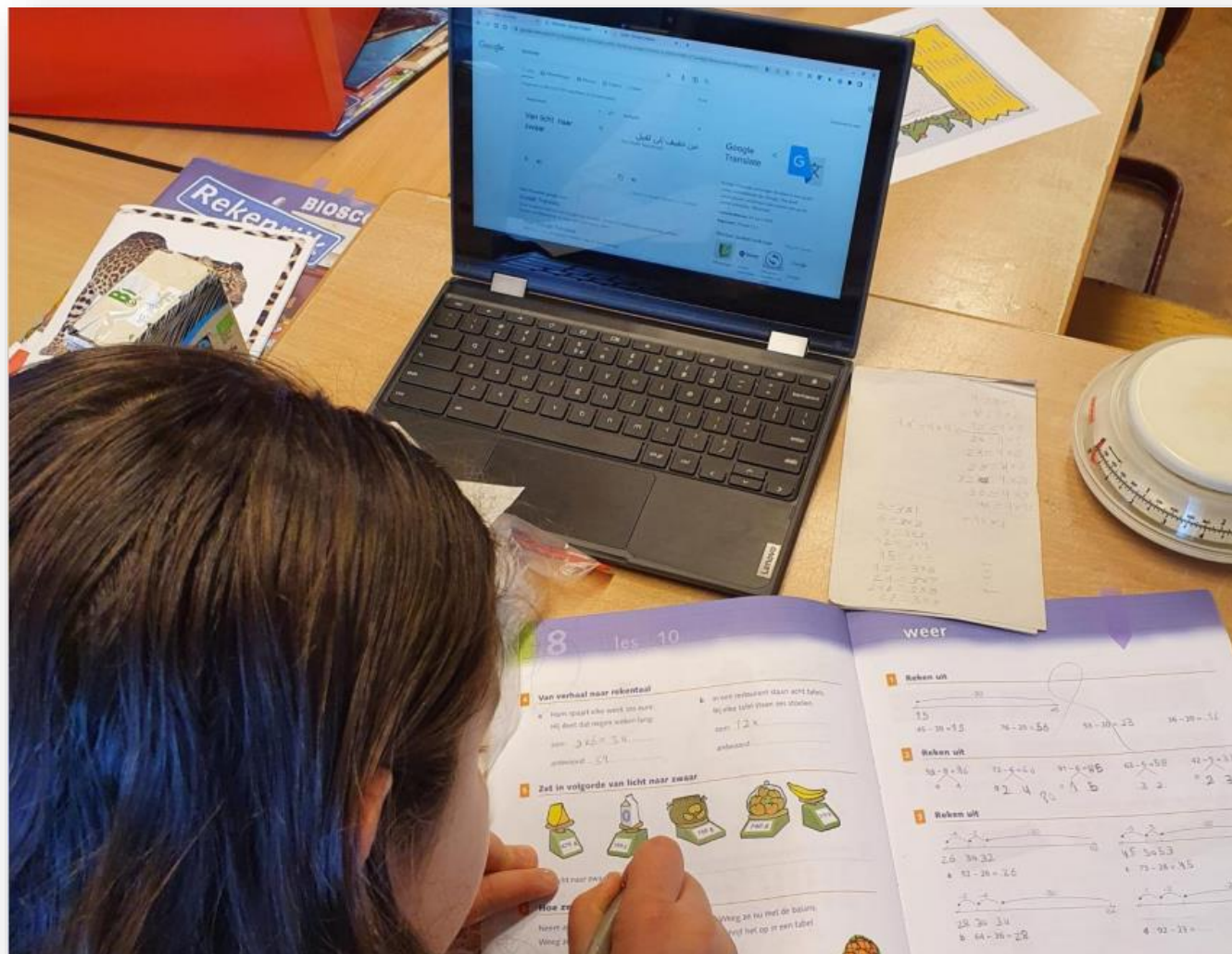
ChatGPT

...

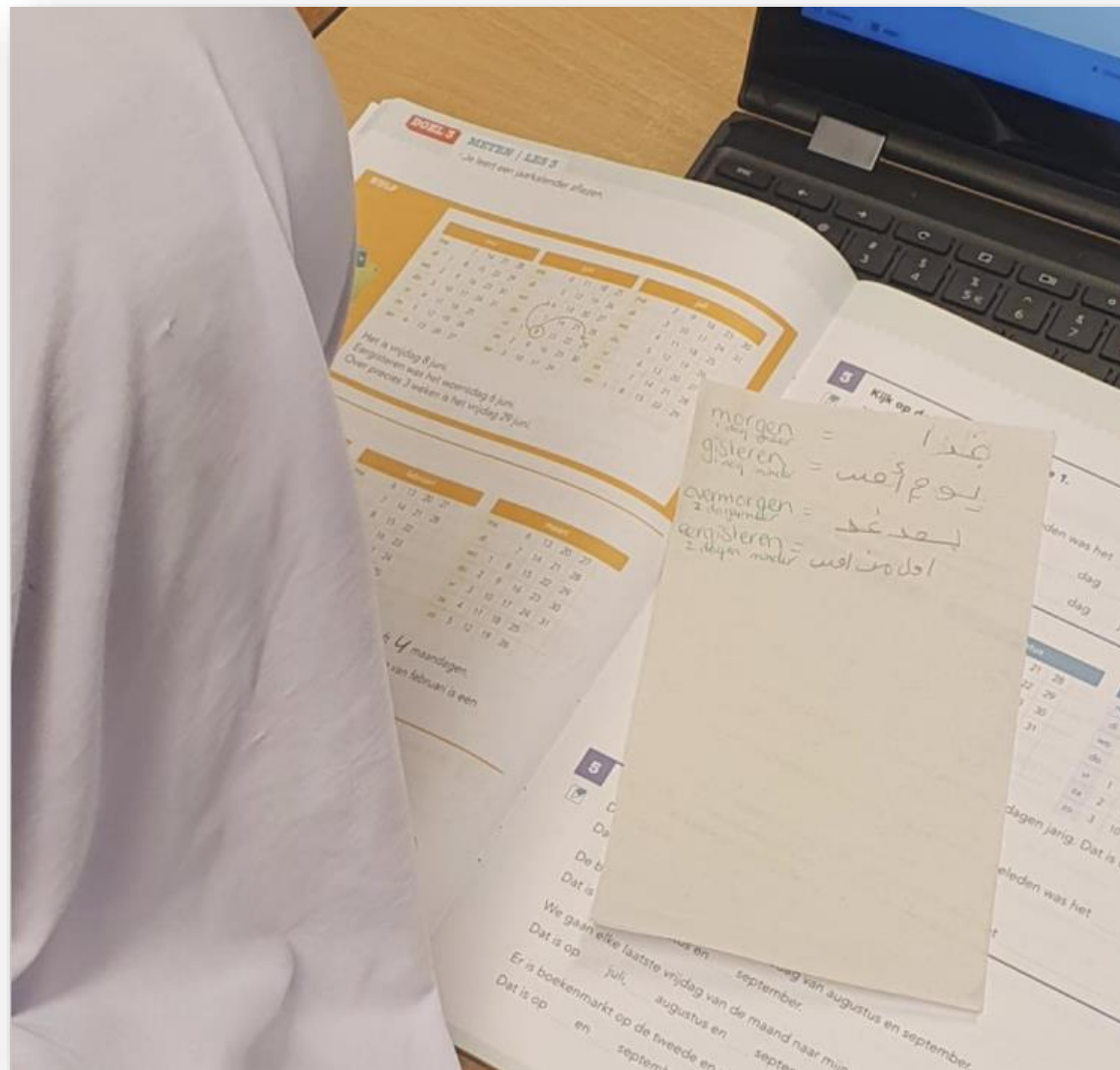
Bron: Lianne Stolte, [Thuistalen inzetten in de rekenles](#) – LOWAN

'Van licht naar zwaar'
Zelf de vertaling opzoeken

Bron: Lianne Stolte, [Thuistalen inzetten in de rekenles – LOWAN](#)

Meertalig spiekbriefje

Bron: Lianne Stolte, [Thustalen inzetten in de rekenles](#) – LOWAN

MEERTALIGE TAALSTEUN MET HULP VAN CHATGPT

Vertaal de volgende rekenopdracht in het Turks, Arabisch, Somalisch en Chinees:

Een appel is even zwaar als 3 sinaasappels. Een sinaasappel weegt 60 gram. Bereken het gewicht van een appel.

Hier zijn de vertalingen van de rekenopdracht:

Turks: Bir elma, 3 portakal kadar ağırlığındadır. Bir portakal 60 gramdır. Bir elmanın ağırlığını hesaplayın.

Arabisch: التفاحة تزن مثل 3 برتقالات. البرتقالة تزن 60 جرامًا. احسب وزن التفاحة.

Somalisch: Tufaaxu wuxuu leeyahay miisaan la mid ah 3 liin. Liintu waxay weigh 60 garaam. Xisaabi miisaanka tufaaxa.

Chinees: 一个苹果的重量与三个橙子相同。一个橙子的重量是60克。计算一个苹果的重量。

Meertalig en multicultureel rekenonderwijs

We bekeken het geld uit de landen waar we vandaan komen:

266g Syrische ponden 15 Eritrese nakfa

80 Russische roebels 20 Turkse lira

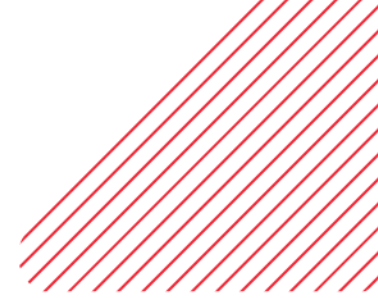
94 afghani

1 nakfa = 6 eurocent
1000 Syrische ponden = 40 eurocent
1000 Afghani = € 10,50
100 Turkse lira = € 4,95
2000 Russische roebels = € 24,70

100 kuruş = 1 Turkse lira

Bron: Lianne Stolte, [Thuistalen inzetten in de rekenles – LOWAN](#)

Wissel uit

Hoe vaak is er in jouw rekenles ruimte voor het gebruik van thuistalen?

TAALSTEUN TOEPASSEN: WAAR BEGIN JE?

Laat je inspireren
door de methodiek
van Rekenkisten!

Bedenk eerst:

- Wat is het doel van de opgave?
- Welke denkstappen zou de leerling bij het oplossen kunnen maken?
- Welke taal is nodig voor deze denkstappen?
- Welke talige ondersteuning kan ik als leraar geven om leerlingen deze denkstappen te laten maken?

(Munk & Smit 2014)

Stap 1: taal in beeld krijgen en denkstappen bepalen

REKENTAAL	Even zwaar als Weegt Bereken Gewicht Gram Keer(som) Vermenigvuldigen Optellen
CONTEXTTAAL	Bananen Tros Druiven Appel Sinaasappel

Reken uit.

3 bananen zijn even zwaar als een tros druiven.
Een appel is even zwaar als 3 sinaasappels.
2 appels zijn even zwaar als 4 bananen.
Een sinaasappel weegt 60 gram.

a Bereken het gewicht van een appel.

.....

Stap 2: taaldoelen stellen

REKENTAAL	Even zwaar als, weegt, bereken, gewicht, gram, keer(som)
CONTEXTTAAL	Bananen, tros, druiven, appel, sinaasappel

TAALDOEL	Leerlingen maken kennis met begrippen die met gewicht te maken hebben, zoals 'even zwaar als', 'wegen', 'gewicht' en 'gram'.
TAALDOEL	Leerlingen leren de begrippen 'even zwaar als', 'wegen', 'gewicht' en 'gram' te gebruiken in een gesprek.
TAALDOEL	Leerlingen leren hun denkstappen te verwoorden bij het maken van een keersom en gebruiken daarbij de woorden 'keer' en 'vermenigvuldigen'.

STAP 3: TAALSTEUN TOEPASSEN

Taaldoelen	Leerlingen maken kennis met begrippen die met gewicht te maken hebben, zoals 'even zwaar als', 'wegen', 'gewicht' en 'gram'.
Geplande taalsteun	Ik bied een lijst van benodigde rekentaal met synoniemen aan. Ik bied visuele ondersteuning bij de context in de vorm een weegschaal met fruit en gewichten.
Interactieve taalsteun	Ik verwoord mijn denkstappen hardop. Ik herhaal tijdens de instructie meermaals de rekentermen. Ik zet de denkstappen op het bord. Ik vul de taaluitingen van de leerlingen aan met rekentaal en contexttaal.
Interactie bevorderen	Leerlingen verwoorden hardop hun denkstappen. Ik laat leerlingen hun taaluitingen herformuleren. Ik gebruik de gespreksvorm denken-delen-uitwisselen.
Meertalige taalsteun	Ik leg een spiekbriefje klaar met de vertaling van de rekentermen in de thuistaal. Leerlingen met dezelfde thuistaal mogen overleggen over de opdracht in hun thuistaal.

1 Hoe kun je wegen?

2 Waar of niet waar?

a Een stapel rekenboeken is lichter dan een stapel schriften.

b Het computerscherm is zwaarder dan het toetsenbord.

c De halters zijn samen net zo zwaar als jij.

d De driewieler is zwaarder dan 10 kilo.

3 Schat het gewicht.

Wat is het lichtst?
Wat is het zwaarst?
Zet van licht naar zwaar.

4 Hoe kun je ze wegen?

1 Hoeveel wegen de spullen?

a Hoeveel weegt de rugzak?

b Hoeveel weegt de kleine koffer?

2 Welk gewicht hoort erbij?

Het gewicht is geschat.

13 kilo

4 kilo

1 kilo

2 kilo

70 kilo

3 Hoe zwaar bij elkaar?

1 net sinaasappels = 2 kilo
1 zak aardappelen = 5 kilo

c Hoeveel zakken sinaasappels wegen samen 20 kilo?

d Hoeveel zakken aardappels wegen samen 20 kilo?

4 Maak de sommen.

Welke sommen kunnen je helpen?

a $9 \times 2 =$
 $9 \times 5 =$

b $9 \times 4 =$
 $9 \times 3 =$

c $9 \times 10 =$
 $10 \times 9 =$

d $7 \times 9 =$
 $6 \times 9 =$

$9 \times 3?$ Dat is $10 \times 3 = 30$ en dan 3 eraf.

Kijk kritisch naar je methode. Wat schrap je? Wat pas je aan? Wat verrijk je?

1

Hoe kun je wegen?

Bron: Alles telt

2

Waar of niet waar?

a Een stapel rekenboeken is lichter dan een stapel schriften.

b Het computerscherm is zwaarder dan het toetsenbord.

c De halters zijn samen net zo zwaar als jij.

d De driewieler is zwaarder dan 10 kilo.

Bron: Alles telt

3

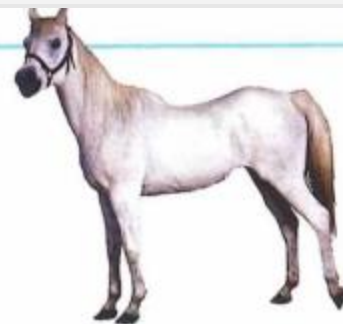
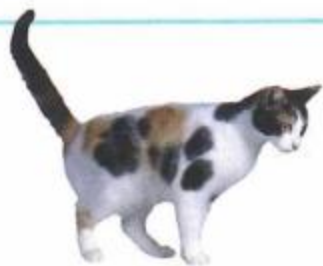
Schat het gewicht.
Wat is het lichtst?
Wat is het zwaarst?
Zet van licht naar zwaar.

Bron: Alles telt

4

Hoe kun je ze wegen?

Bron: Alles telt

1

Hoeveel wegen de spullen?

a Hoeveel weegt de rugzak?

b Hoeveel weegt de kleine koffer?

Bron: Alles telt

2

Welk gewicht hoort erbij?
Het gewicht is geschat.

a

13 kilo

b

4 kilo

c

1 kilo

d

2 kilo

e

70 kilo

Bron: Alles telt

3

Hoe zwaar bij elkaar?
Welke keersom hoort erbij?

1 net sinaasappels = 2 kilo
1 zak aardappelen = 5 kilo

a

b

c Hoeveel zakken sinaasappels wegen samen 20 kilo?

d Hoeveel zakken aardappels wegen samen 20 kilo?

Bron: Alles telt

4**Maak de sommen.**

Welke sommen kunnen je helpen?

a $9 \times 2 =$
 $9 \times 5 =$

b $9 \times 4 =$
 $9 \times 3 =$

c $9 \times 10 =$
 $10 \times 9 =$

d $7 \times 9 =$
 $6 \times 9 =$

9×3 ? Dat is $10 \times 3 = 30$
en dan 3 eraf.

Bron: Alles telt

Aan de slag met taalsteun?

[Kwaliteitskaart-Taalsteun.pdf \(kempel.nl\)](https://www.kempel.nl/Kwaliteitskaart-Taalsteun.pdf)

Of leer meer in onze post-HBO-opleiding Specialist Nieuwkomersonderwijs:

[Specialist Nieuwkomersonderwijs - De Kempel](https://www.kempel.nl/Specialist-Nieuwkomersonderwijs-De-Kempel)

Leerlingen hebben in alle vakken taal nodig om zich te kunnen verdiepen in nieuwe inhoud en deze inhoud eigen te maken en te verwerken. Die taal leren zij niet alleen in losse taallessen. Juist binnen de betekenisvolle context van thema's en andere vakken, liggen mogelijkheden voor kinderen om hun taal te ontwikkelen. Door binnen alle lessen aandacht te besteden aan taal, kunnen kinderen de ontwikkeling doormaken van het hanteren van dagelijkse taal (DAT) naar meer schoolse, vakspecifieke taal (CAT). Als leerkracht stimuleer je de taalontwikkeling dus het meest als je taal en leren zo veel mogelijk verbindt, door interessante inhoud te koppelen aan mondelinge en schriftelijke taalactiviteiten. Je kunt dit realiseren door een taaijkrijk leerklimaat te scheppen dat de volgende elementen bevat:

- **Doelen:** de taaldoelen voor je (vak)les formuleren, van DAT naar CAT
- **Interactie:** interactie bevorderen rond vakinhoud
- **Taalsteun plannen:** van tevoren taalsteun inbouwen in het lesmateriaal
- **Taalsteun in gesprek:** taalsteun geven in klasseninteractie
- **Meertaligheid benutten:** functioneel meertalig werken inbouwen

Hieronder zijn de criteria voor kwalitatief goede taalsteun als doelen voor de leerkracht geformuleerd. De concretisering met voorbeelden staat eronder uitgewerkt.

TAALDOELEN VOOR JE LES FORMULEREN

Ik formuleer taaldoelen voorafgaand aan een les(senreeks) rond een bepaald onderwerp.

Te denken valt aan leerdoelen zoals:

- Je leert de formulering '...' begrijpen/gebruiken.
- Je maakt kennis met de begrippen 'dubbel', 'verdubbelen' en 'het dubbele'.
- Je leert in een leestekst de oorzaken van watertekort ontdekken.
- Je leert om een tekst te schrijven waarin je de werking van het oor beschrijft, met gebruikmaking van vaktaal.
- Je leert een instructie voor een proefje te lezen en deze uit te voeren.

Je kunt taaldoelen bij vakinhoud in beeld krijgen met behulp van:

1. Een concept map. Dit is een soort mindmap rond een inhoudelijke vraag (bijvoorbeeld: hoe werkt een oor?) met alle begrippen daaromheen. Je benoemt hierin ook de relaties tussen de begrippen. Een voorbeeld:
2. Het naast elkaar zetten van kernbegrippen in meer dagelijkse taal (DAT) en meer schoolse bewoordingen (CAT). Een voorbeeld:

In dagelijkse taal (DAT)	In schooltaal (CAT)
Oor	Gehoorgang
Oarscheip	Allereerst, vervolgens, ten slotte
En dan en dan ...	Vibreert, trilt, trilling
Goat op en neer	Hoog of laag volume
Hard en zacht	Gehoorschade oplopen
Doof worden	Verplaatst zich naar
Goat naar ...	

LOWAN LEERLIJNEN REKENEN

Handig om pre-teaching mee te plannen

Beginsituatie bepalen →

- Ga bij de leerling na ...
- Heeft de leerling al kennis van rekenen (tellen, rekenbegrippen, rekentekens)?
 - Welke doelen beheerst de leerling al door eerder onderwijs?
 - Met welk rekensysteem en welke strategieën heeft de leerling leren rekenen?

De leerling ...

Voorwaardelijke doelen

- ... kan cijfers herkennen 1-10 en in volgorde plaatsen
- ... kan getallen schrijven 1-10
- ... kan rekentekens herkennen en begrijpen
- ... oefent met optellen tot 10
- ... oefent met aftrekken tot 10

Streefdoelen alle leerlingen

- ... kan tellen met sprongen van 2, 5 en 10
- ... heeft inzicht in getallen tot 20
- ... oefent met + en - tot 20 zonder overschrijding van het tiental
- ... oefent met + en - tot 20 met overschrijding van het tiental
- ... oefent met het splitsen tot 20
- ... oefent met klokkijken hele + halve uren + kwartieren
- ... oefent met optellen met tientallen tot 100
- ... oefent met het benoemen oneven en even getallen

DOE 10

Minimale doelen

- ... heeft inzicht in optellen tot 10
- ... heeft inzicht in aftrekken tot 10
- ... kan splitsen tot 10
- ... hanteert rekentekens
- ... voert + en - tot 10 uit en heeft begrip van begrippen erbij en eraf
- ... kan klokkijken hele + halve uren

Extra streefdoelen

Groep 4

- ... automatiseert + en - tot 10
- ... heeft inzicht in getalstructuur tot 100
- ... hanteert vlot de getallenrij tot 100
- ... kan getallen tot 100 aflezen en opschrijven
- ... kan optellen tot 100 zonder overschrijding tiental
- ... kan aftellen tot 100 zonder overschrijding tiental
- ... automatiseert tafels/deeltafels 1, 2, 3, 5, 10
- ... meet lijnen (cm) met liniaal
- ... herkent/benoemt munten en biljetten

DOE 15

- ... kan optellen tot 100 met overschrijding tiental
- ... kan aftrekken tot 100 met overschrijding tiental
- ... kan stipsommen/invulsommen maken met + en - tot 20
- ... leest eenvoudige grafieken af
- ... automatiseert tafels/deeltafels 4, 8, 6, 9 en 7
- ... kan geldrekenen tot 100 eurocent

DOE 20

De DOE-cijfers zijn geassocieerde punten, maar in zekere mate om bij te houden leerstof en toetsen te kiezen.

www.lowan.nl/po/leerlijnen

- Voorwaardelijke doelen** → deze doelen vormen de basis
- Minimale doelen** → deze doelen moeten alle leerlingen ten minste behalen
- Streefdoelen alle leerlingen** → deze doelen worden voor alle leerlingen nagestreefd
- Extra streefdoelen** → komen aan bod voor leerlingen die versneld door de leerstof kunnen

Bronnen

[Rekenen 3-4 - LOWAN](#)

[Rekenen 5-6 - LOWAN](#)

[Rekenen 7-8 - LOWAN](#)

[algemene handleiding rekenkist nieuwkomers](#)

[**Webinar Thuisalen in de rekenles - LOWAN**](#)

[iMAT rekentaal in thuistaal – LOWAN](#)

[Home - Les in schooltaal](#)

[Rekenen – LOWAN](#)

[10 tips voor een meertalige aanpak in jouw rekenles | LinkedIn](#)

[Nieuwe meertalige toetspraktijken in het rekenonderwijs | Hogeschool Utrecht \(hu.nl\)](#)

[#9 Rekenen - Een anderstalige leerling in je klas – YouTube](#)

[Microsoft Word - lo so checklist BEOORDEEL JE EXAMEN NOG PDF \(taalbeleid.be\)](#)

DANKUWEL VOOR UW
AANWEZIGHEID EN AANDACHT!

▶ a.buul@kempel.nl